

(6) E. Legrand: Bibliothèque Grecque vulgaire. Τόμ. I. Paris 1880, σ. 110, στίχ. 68.

(7) A. Κοραή: "Ατακτα. Τόμ. Α. Παρίσι 1828, σ. 51 κ. ε.

(8,9,10) Ν.Γ. Πολίτου: Μελέται περί του βίου και της γλώσσης του ελληνικού λαού.—Παρεμφαι. Τόμ. Γ'. 'Εν 'Αθήναις 1904, σ. 135.

(11) Νίκος Α. Βέης: δες παραπάνω, σ. 14.

(12) Π. Παπαζαφειροπούλου: Περιουναγωγή γλωσσικής όλης και έθιμων του ελληνικού λαού. 'Εν Πάτραις 1887, σ. 284, αριθμός 612.

(13) Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως: 'Η έν τῷ νησίῳ Σωζοπόλει βασιλική μονή 'Ιωάννου του Προδρόμου και ή τύχη της βιβλιοθήκης αὐτής. 'Εν τοῖς «Byzantinjskij Vremeni» τόμ. Ζ' (1900) σ. 678 κ. ε.

(14) Bernhard Schmidt Griechische Marchen, Sagen und Lieder. Leipzig 1877, σ. 166.

(15) Trois poèmes Grecs du moyen-age inedites recueillis par feu de professeur G. Wagner. Berlin 1881, σ. 242 κ. ε.

(16) Κρουμπάχερ: 'Ιστορία της Βυζαντινής Λογοτεχνίας. 'Ελληνική μετάφραση Γ. Σωτηριάδη. Τόμ. Γ', σ. 452, ύποσημ. 1.

(17) 'Εκλογή μνημείων της νεωτέρας ελληνικής γλώσσης. 'Αθήναις 1866, σ. 7.

(18) Δες και τον Κρουμπάχερ τόμ. Γ', σελ. 160.

(19) Michael Deffner: Drei Zaconische Heiratsprotokolle aus dem Anfänge des vorigen Jahrhunderts στο Archiv für mittel-und neugriechische Philologie. Athen 1880, σ. 174 κ. ε., 181.

(20) Κ. Ζησίου: Γυναικῶν όνόματα κύρια έν Κυνουρία. [Άπόσπασμα έν της 'Επετηρίδος του Παρνασσού]. 'Εν 'Αθήναις 1902, σ. 18, 19 κ. ε. ύποσημείωση 8.

(21) Κ. Ν. Κανελλάκη: Χιακά ανάλεκτα. 'Εν 'Αθήναις 1890, σ. 452, 455, 459, 461, 462.

(22) Σπ. Λάμπρου: Οι 'Αρχολόντες έν Κρήτη. Στο περιοδικό των Χανίων, Σπινθέρ, αριθμός 1.

(23) Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως: 'Ιεροσολυμιτική βιβλιοθήκη. Τόμ. Β' σ. 444.

(24) Νίκος Α. Βέης: Οι Χαμάρετοι. [Ιστορικών και γενναλογικών σημειώμα]. 'Εν 'Αθήναις 1903, σ. 11.

(25) σ. 88.

(26) Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως: 'Ιεροσολυμιτική Βιβλιοθήκη. Τόμ. Δ' σ. 356.

(27) Στον ίδιο τόμο, σ. 500.

(28) Δες το διήγημα του κ. Κ. Θεοτόκη: 'Υπόληψη «Νουμάς» άρθ. 8 σ.

— Λέει πώς αγαπάει τη μουσική, μά δέ μου ζήτησε ποτέ να του τραγουδήσω.

— 'Ισως να δείχνει μ' αυτό τον τρόπο την αγάπη του.

— 'Η αδερφή μου μπορεί και παίζει πιάνο πολύ όμορφα!

— 'Ετσι; έπρεπε όμως νακούστε τη δική μου να παίζει πανδαμόνιο!

μορφο σπαθί του και την καινούρια άρματωσιά του κ' έτρεξε στην κάμαρη, όπου ο βασιλιάς κοιμώταν.

— Σήκω, σήκω, βασιλιά Σιδάρδ, παρά πολύ κοιμάσαι. Τώρα ο Χαφμπούρ είναι στής Σινίλδης το κρεβάτι.

— 'Αδύνατο νάναι ο Χαφμπούρ; μή μου τό λές. Είναι μακριά απόδω, πέρα κατά την ανατολή, με τους όχτρους του πολεμώντας. Σώπα λοιπόν, καιιά σκλάβα, και τέτιο ψέμα μή μου λές, μιλώντας για την κόρη μου. Άδριο με την ανατολή του ήλιου θα σε κάψω ζωντανή.

— 'Ακουσε, ευγενική μου αφέντη; αφού δέ θέλεις να με πιστέψης, να τό λαμπερό σπαθί του κ' ή γαλάζια άρματωσιά του.

Ο βασιλιάς Σιδάρδ, όξοφρενών κράζει τους ανθρώπους του.

— Σηκωθήτε, σηκωθήτε, παληκάρια μου! Βρίσκειται δώ ένας τρομερός όχτρός. Πάρτε στα χέρια τα σπαθιά και τα σκουτάρια και δείχτητε άντρωμένοι. Ο Χαφμπούρ, ο γιός του βασιλιά, είναι μέσ το παλάτι τούτο. Είναι παληκάρι άτρόμητο.

Χτυπούν την πόρτα με σπαθιά και με κοντάρια. Σήκω, Χαφμπούρ λεβέντη, και τρέχα κάτου στην ύλη.

ΘΛΙΜΜΕΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Συεπάξει τό χορτάρι τά δημάδια,
Νυκτερίδες κοιμούνται σεις απηλιές
Και ξεφαντώνουνε μεσ' στα σκοτάδια
Οι καλομάνες κ' οι ξωθιές.

Τη βάρκα που δεμένη καρτεροῦσε
Οι τρικυμίες τη ρίξανε μακριά·
Στη λαγκαδιά που ο 'Ερωτας πετούσε
Λάμιες φωλιάζουν και σιοιχειά.

'Ανάμεσ' απ' τά δέντρα τάγεράκι
Δέν τραγουδάει σάν πρώτα χαρωπό.
Στέρεινε της βρυσούλας τό νεράκι,
Σάν την αγάπη μας κ' αυτό.

ΔΗΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Η ΜΗΔΕΙΑ

Μέσα στη σειρά της βιβλιοθήκης του «Νουμά» τον 4ο αριθ. πήρεν ή Εύριπιδική «Μήδεια» μεταφρασμένη από τό γνωστό μας γλυκό τραγουδιστή της θάλασσας και της αγάπης Γιάννη Περγιαλίτη. Τί αξίζει μια καλή μετάφραση αρχαίου έργου και πόσο μπορεί να όφελήσει τη φιλολογία μας τό εἶπεν ο κ. Κωστής Παλαμάς με τά άρθρα του «Μεταφράζετε τους αρχαίους», που στο «Νουμά» άλλοτε δημοσιευτήκανε· για τούτο δέν ξαναρχομαι κ' έγώ άπάνου σ' αυτό τό θέμα. Θα πώ τώρα λίγα μόνο λόγια για την αξία της μετάφρασης της «Μήδειας».

Ποιητική τη λέει τη μετάφρασή του ο κ. Περγιαλίτης κι άληθινά είναι τέτοια. Ξαναζωντανεύει ή όμορφιά της Εύριπιδικής τραγωδίας, ίσως της πιο δυνατής και τεχνικώτερης από τις τόσες τραγωδίες του ανθρώπινου Εύριπίδη, σε γλώσσα σπαρταριστή και σε στίχον, άν όχι παντού με την ίδια τέχνη δουλεμένο, μά στα πιο πολλά μέρη τέλειο μπορεί να πη κανένας. Προτίμησεν ο μεταφραστής τό δεκατριούλλαβο στίχο, που όλη τη δύναμη και την όμορφιά του μάς την έδειξεν όλοφάνερα ο μεγάλος του ρυθμού και του μέτρου καλλιτέχνης Γ. Πολυλάς με την ασύγκριτη μετάφραση του 'Αμλέτου

και μάλλα του έργα. Νοιώθοντας βαθιά τη δύναμη του δεκατριούλλαβου ο κ. Περγιαλίτης προσπάθησε να του δώση κι αυτός στα χέρια του όλη τη λιγεράδα, που κλεί μέσα στις διάφορες τομές κι δλα τά λιγίσματα, που κάνουν τό ρυθμό πλούσιος νάνανδίνεται.

Παρακολούθησε πιστά τό αρχαίο κείμενον ο μεταφραστής, μά είχε και τη συνείδηση να προσέχη στην άλήθεια, ότι την ψυχή του έργου πρέπει να μάς γνωρίση και να τη σιμώση στη δική μας ψυχή κι όχι να φέρη μπρός στα μάτια μας άψυχη μούμια, τυλιγμένη μέσα στη σχολαστική λινάτσα. Είναι μεριές, που θαρρεί κανένας ότι δέν έγινε μετάφραση παρά μονάχα ξανάπλαστ των αρχαίων στίχων, που ήρθαν δλόδια στην ψυχή μας την άρμονία και την όμορφιά να μάς γνωρίσουνε. Διαβάζοντας τη μετάφραση τούτη, νοιώθουμε ότι άντικρίζουμε την άπολιτισμένη γυναίκα, την ψυχή που δέρνεται άλύπητα από τό μίσος, τη ζήλια και την έγδικηση και που κάνει τον Κρέοντα να της λέν πώς τη φοβάται.

«Παμπόνηρη γιατί είσαι διαβολογυναίκα
Κι άλαλιασμένη από τό χωρισμό του άντρός σου».

Βλέπουμε δλοζώντανη μπροστά μας τη γυναίκα, που με τη ζωή της ρείπιο από τη σφοδρά, κακοτυχίζει τάδύνατο πλάσμα, που τούγραφεν ή μοίρα του νάγοράζη ακαι κύριο του κορμιού του, μά συνάμα αίστανόμαστε και την ψυχή, που μέσα στο πονοδάμα της έχει στέρια την άπόφαση να τελειώση κείνο, που ο νοῦς σκέφτηκε κι άς νοιώθη «ποιο φριχτότατο κακό μέλλει να κίνη» θανατόνοντας τά παιδιά της. Μπορεί να πη κανένας ότι για πρώτη φορά νοιώθουμε την άληθινή Μήδεια, τη Μήδεια κείνη πουπλάσεν ο αρχαίος κόσμος που έφτασεν ως έμας χωρίς τά χρόνια να παραλλάξουν τη μορφή της και που μέσα στην τραγωδία του μεγάλου τραγικού δείχνεται τέτοια, ώστε να συναίρηνη τό θεατή και να τον κίνη όλη του τη συμπαθεία να δείχνη γι' αυτή τη θυμωμένη του 'Ιάσονα γυναίκα, κατά την κρίση του Κ. Μύλλερ. Μήδειες γράφτηκαν από πολλούς δραματικούς, τον Κορνήλιο, τό Λεγκουβέ κι' άλλους και τώρα τελευταία από τον Κάτουλο Μαντις, κ' έμεις έδω είδαμε στο θέατρο πολλές φορές να παίζονται, μά καμιά, μήτε στο βιβλίο μήτε στη σκηνή, δέ μάς σίμωσε στον τραγικό τρόπον, όσο τό διάβασμα της μετάφρασης τούτης.

«Ένα μονάχα θαρρώ πώς μπορεί να παρατηρήση

'Η περήφανη Σινίλδη τους άκούει και στριφογυρίζει τά χέρια.

— Άκου, Χαφμπούρ, γιέ του βασιλιά, τί γίνεται δξω!

Δόξα στο Χαφμπούρ. Άντιπαλεύει ως άντρας και δέ μπορούσανε να τόνε πιάσουν, παρά σάν πιάσανε του κρεβατιού οι στύλοι.

Τόν άρπάζουν και τόνε δένουνε με καινούριες άλυσίδες που τις τσακίζει στο θυμό του, σά να ήταν από μολύβι. Τότες ή γριά σκλάβα τους δίνει την καταραμένη τούτη όρμήνια.

— Δέστε τόνε με τά μαλλιά της Σινίλδης και μήτε πόδι, μήτε χέρι θα σαλέψη. Πάρτε μια τρίχα της Σινίλδης και δέστε του τά χέρια. 'Η αγάπη που της έχει, θα τον έμποδίση να τη σπείση.

Παίρνουνε δού τρίχες της Σινίλδης και του δένουνε μ'αυτίς τά δού του χέρια. Άγαπούσε τόσο τη Σινίλδη, που δέ θέλησε να σπάση την άλυσίδα τούτη.

'Η περήφανη και γλυκιά παρθένα κλαίει και του λέει:

— Χαφμπούρ, κάψε τις τρίχες αυτές. Τό θέλω έγώ. Φέρνουν τό δεμένο στο κάστρο. Παρθένες, γυναίκες, και πρώτη απ' όλες ή πολυαγαπημένη του, πάνε από κοντά του. Φορτόνουνε σίδερα βαριά τό

Χαφμπούρ, τό γιό του βασιλιά. 'Η Σινίλδη πάει σιμά του και ξαναγυρίζει και χύνει δάαρυα πικρά. Του λέει με πόνο:

— Να οι τρεις θειάδες μου, θέλεις τώρα δά να παρακαλέσουνε για σένα; Γιατι αύριο, προτού να βγη ο ήλιος ο πατέρας μου έχει άπόφαση να σε κρεμάση στην πιο άψηλή βελανιδιά.

Ο Χαφμπούρ χωρίς θυμό της άπολογιέται:

— Είμαι λοιπόν τόσο τιποτένιος, που πρέπει γυναίκες να παρακαλέσουνε για μένα; Άκουσε, αγαπημένη μου Σινίλδη· δόσε μου ένα σημάδι της καλογνωμιάς σου. Ότα θα με δής να κυματίζω στον άγέρα, κάψου μέσα στην κάμαρή σου.

— Καλά, άπολογιέται ή περήφανη Σινίλδη, καλά Χαφμπούρ, γιέ του βασιλιά· θα κάμω αυτό που μου ζητάς.

Πλήθος πολύ κατεβαίνει απ' τό παλάτι μαζί με τό Χαφμπούρ. Όλοι όσοι τόνε βλέπαν κλαίγαν και φανερώναν τη δυσαρέσκεία τους. Άμα φτάσανε στον τόπο, πούπρεπε να πεθάνη, ζήτησε λίγη διορία.

— Κρεμάστε τό κόκκινό μου πανωφόρι κι αφήστε με να ιδώ τι θα γίνει. Θα του στοιχίσω του βασιλιά Σιδάρδ, που με κρεμάει σε δέντρο.

'Η Σινίλδη βλέπει τό πανωφόρι. 'Η καρδιά της